

הארגון העולמי של בתי הכנסת
והקהילות האורתודוקסיות
World Organization of Orthodox
Communities and Synagogues

איחוד בתי הכנסת
והקהילות בישראל
Union of Synagogues and
Communities in Israel

"וְהָיָה בְּיָמֵי זֶדְדִשׁ בְּזוֹדְדִישׁוֹ, וּבְיָמֵי שַׁבָּת בְּשַׁבָּתוֹ" (ישעיהו סו, כג)

And it shall come to pass that from one New Moon to another, and from one Sabbath to another

לוח דינים ומנהגים לעדות ישראל

תשרי תשע"ט

10 בספטמבר 2018 – 8 באוקטובר 2018

המולד: יום שני בבוקר (10.9.18) שעה 8, 17 דקות, ו-10 חלקים.

קידוש לבנה: מליל שישי, ה' בתשרי (13.9.18) עד ליל שלישי, ט"ז בתשרי (24.9.18) בשעה 2:39 אחר חצות.

נוהגים לברך במוצאי יום כיפור

זמן קידוש לבנה לפי עדות המזרח: מליל שלישי, ט' בתשרי (17.9.18). נוהגים לברך במוצאי יום כיפור

תקופת תשרי: יום ראשון כ"ח בתשרי (7.10.18), שעה 15:00

ערב ראש השנה, יום ראשון, כ"ט באלול תשע"ח (9.9.2018)

נוהגים לקום באשמורת הבוקר, ולהרבות בסליחות הנקראות "זכור ברית". אחרי הסליחות אומרים תחנון. בתפילת שחרית אין אומרים תחנון. אומרים למנצח. אין תוקעים בשופר. אחרי התפילה נוהגים להתיר נדרים ע"י שלושה. מי שאינו מבין לשון הקודש יתיר נדריו בלשון שהוא מבין. אפשר להתיר נדרים עד ערב יום הכיפורים, וגם לאחר מכן. אישה יכול למנות את בעלה להתיר את נדריה: יאמר לדיינים כי הוא מפר גם נדרי אשתו, ויתיר בלשון רבים: "שנדרנו" "נשבחנו".

נותנים צדקה לעניים. יש נוהגים להשתטח על קברי צדיקים. יש נוהגים לצום עד חצות, ואין צריך לקבל תענית מבעוד יום. גם המשלימים את התענית לא יקראו במנחה "ויחל", לא יעלו הכהנים לדוכן, ושליח ציבור לומר "אלוקינו ואלוקי אבותינו ברכנו", אבל היחיד אומר "עננו" במנחה. יש נוהגים להתפלל מנחה גדולה חצי שעה אחר חצות היום. מסתפרים, ורחצים וטובלים לכבוד יום הדין

זמני הדלקת נרות בערב ראש השנה, יום ראשון כ"ט אלול תשע"ח (9.9.2018)

הדלקת נרות			הדלקת נרות			צאת החג בישראל		הדלקת נרות	
20:03	מדריד	17:36	מלבורן	18:55	ניו יורק	19:26	ירושלים	18:17	ירושלים
20:18	מרבדיה	17:34	יוהנסבורג	18:39	לוס אנג'לס	19:29	תל אביב	18:34	תל אביב
19:11	טורונטו	18:11	בואנוס איירס	19:47	פריס	19:28	באר שבע	18:35	באר שבע
17:59	ורשה	19:36	מוסקבה	19:00	לונדון	19:28	חיפה	18:27	חיפה
		19:00	רומא	19:39	אמסטרדם	19:26	אילת	18:23	אילת

מדליקים נר של יום טוב. אין מקדימים את ההדלקה כמו בערב שבת, אבל ראוי להדליק לפני שקיעת החמה, כדי לקבל החג מבעוד יום. האשה מברכת לפני ההדלקה - עובר לעשייתך - "להדליק נר של יום טוב" ו"שהחיינו". (ויש שמברכות אחר ההדלקה, ואין אומרות שהחיינו). איש או אשה המקדשת על הכוס לעצמה אינם מברכים "שהחיינו" בהדלקה אלא בקידוש. יש שלא נהגו לברך על נר של יום טוב.

א' דראש השנה, יום ב', א' תשרי (10.9.18)

ערבית. אחות קטנה, ברכו. אחרי ברכו אין מפסיקים בדיבור. "ופרוש", וחותרם: "הפורש סוכת שלום" וגו'. "תקעו בחודש". חצי קדיש: "לעילא לעילא מכל ברכתא", במקום "לעילא מן כל ברכתא". וכן בכל עשרת ימי תשובה. (הספרדים אין כופלים בקדיש "לעילא לעילא", ובני עדת תימן אומרים כל השנה "לעילא לעילא"). תפילת שבע של ראש השנה, ומוסיפים: "זכרנו", "מי כמוך", "וכתוב", "בספר חיים", "המלך הקדוש" במקום "האל-הקדוש".

בתפילה: "יום תרועה". חותרם: "המברך את עמו ישראל בשלום". בסוף "אלוקי נצור" ובסוף הקדיש אומר בכל עשרת ימי התשובה: "עושה השלום".

יש נוהגים לומר בליל ראש השנה ובליל יום הכיפורים, "לדוד מזמור, לה' הארץ ומלואה" (תהלים כד) לפני קדיש תתקבל. קדיש תתקבל. עלינו, קדיש יתום. מנהג ספרדים ואשכנזים חסידים (אך לא אשכנזים) לומר גם בשבת ויום טוב ברכו-בתרא אחר קדיש יתום. "לדוד ה' אורי" (לנוהגים לאמרו במעריב). ויש שלא אומרים "לדוד" בליל וביום השבת. בא"י אין נוהגים לקדש על היין בבית הכנסת, ויש המקדשים כמנהג חו"ל. מברכים איש את רעהו, לשנה טובה תכתבו ותחתמו" וכו'.

בבית מקדש בסדר: יק"ז, יין (ברכת הגפן), קידוש (אשר בחר בנו, וחותרם: מקדש ישראל ויום הזכרון). זמן ("שהחיינו"). פרוסת "המוציא" טובל בדבש, ונוהגים לאכול תפוח מתוק בדבש: מברך "בורא פרי העץ", טועם, ואומר "יה"ר שתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה". אמרו חז"ל: "סימנא מילתא", הילכך יהא רגיל לאכול פירות וירקות ששמים מורה על ברכה, ואומר לכל מין "יהי רצון" לפי שמו או עניינו.

שחרית. משכימים לבית הכנסת. ברכות השחר, קרבנות. שיר היחוד, שיר הכבוד, שיר של יום: "למנצח על הגתית" (תהלים פא). אין אומרים לפני פרשת התמיד "יה"ר שתרחם עלינו ותמחול לנו", ואין אומרים אחריה "ובראשי חדשיכם". ברוב בתי הכנסת אומרים שיר של יום ושיר היחוד בסוף התפילה, או לפני קריאת התורה.

העובר לפני התיבה בפסוקי דזמרה מסיים "והנורא בנוראותיך", ושליח ציבור מתחיל: "המלך", "שוכן עד" וכו' והקהל אומר אתו בלחש. בכל עשרת ימי התשובה נוהגים לומר בשחרית קודם "ברכו" **"שיר המעלות ממעמקים"**. ברכת "יוצר אור" יאמר הקהל עם הש"ץ (אין עונים "אמן" אחרי "ובורא את הכל", מפני שאינה סיום הברכה). בבתי כנסת רבים אין אומרים פיוטי יוצר, אבל אומרים חלק מפיוטי הקדושה בחזרת הש"ץ. מתחילים את הקדושה כרגיל: "נקדישך" או "נקדש". "ברכת כהנים": אם יש לפחות שני כהנים או יותר, אחד מהקהל מכריז "כהנים", הכהנים פותחים ב"ברוך אתה" וכו'. אם אין כהן, אומר החזן "אלוקינו ואלוקי אבותינו ברכנו" וכו'.

בחזרת הש"ץ, הקהל אומר בקול פסוקי "זכרנו", "מי כמוך", "וכתוב", "בספר חיים". פותחים הארון ואומרים **"אבינו מלכנו"**.

שבת שובה, פרשת וילך, ו' תשרי (15.9.18)

הדלקת נר שבת בזמנו. הברכה: "להדליק נר של שבת". אישה מברכת אחר ההדלקה, ומקבלת שבת בהדלקה. לנו ראוי שתתפלל מנחה תחילה. ספרדים וחסידים אומרים "שיר השירים" ומזמור "הודו... גאולי ה'" (תהלים קז) לפני קבלת שבת. "לכו נרננה", "לכה דודי", "מזמור שיר ליום השבת". חסידים אומרים "כגוונא" לפני "ברכו".

ערבית. "ופרוש", "ושמרו". הנוהגים כגור"א אין אומרים "ושמרו". תפילה של שבת, ואומר "זכרנו", "מי כמוך", "המלך הקדוש", "וכתוב", "בספר חיים". הקהל אומר עם הש"ץ "ויכולו". ברכת מעין שבע. ב"מגן אבות" אומר "המלך הקדוש". נוהגים שאחרי שהקהל אומר "מגן אבות" הש"ץ חוזר ואומר בקול רם (עין מ"ב, רסח, כב). (עדת בני תימן אומרים בכל שבתות השנה המלך הקדוש). "אלוקינו ואלוקי אבותינו רצה במנוחתנו", קדיש תתקבל (עושה השלום), "עלינו", "לדוד ה' אורי" (לנוהגים כן), אדון עולם.

שחרית. כמו בכל שבת, עם הוספות עשרת ימי תשובה. קוראים לשבעה בפרשת וילך. אין קטן עולה למפטיר. ההפטרה בהושע יד, ב"שובה ישראל" עד סוף הספר, ומוסיפים מיואל ב, טו "תקעו שופר בציון" עד סוף הפרק "ולא יבושו עמי לעולם". "יקום פורקן", "אב הרחמים", "אשרי", "יהללו", חצי קדיש, מוסף. קידוש.

מנחה. קוראים לשלושה בפרשת האזינו. בתפילה: "שים שלום", "צדקתך צדק", קדיש תתקבל, "עלינו". אין אומרים פרקי אבות ו"ברכי נפשי". הרב דורש בהלכות תשובה.

מוצאי שבת, ז' תשרי (15.9.18): מאחרים תפילת ערבית עד חצי שעה אחרי השקיעה, להוסיף מחול על הקודש. בהרבה בתי כנסיות שרים לפני תפילת מעריב כדי ללוות את שבת המלכה בשמחה ושיר. יש נוהגים לשיר "למנצח בנגינות מזמור שיר" (תהלים 150) ואשכנזים מוסיפים מזמור "לדוד ברוך ה' צורי" (תהלים קמד). ו"א עוד "אשרי תמימי דרך" ופרקי שיר המעלות, כל מקום כמנהגו.

ערבית. "והוא רחום", ברכו. חצי קדיש. בתפילה: "זכרנו", "מי כמוך", "המלך הקדוש", "אתה חוננתנו". "המלך המשפט". אשכנזים אין אומרים "ויהי נועם", "ואתה קדוש". קדיש תתקבל, "ויתן לך" (יש האומרים "ויתן לך" בבית). עלינו, קדיש יתום, ברכו בתרא, "לדוד ה' אורי" לפי המנהג. **הבדלה:** הגפן, בשמים, נר, המבדיל. קידוש לבנה כהגור"א, ולפי הרמ"א אין לומר קידוש לבנה עד מוצאי יום הכיפורים.

יום א'ב', ז'ח' תשרי (16-17.9.18): הוספות עשרות ימי תשובה כאמור.

ערב יום הכיפורים, יום שלישי, ט' תשרי (18.9.18)

"כפרות" באשמורת הבוקר (כל עשרת ימי תשובה הם זמן כפרות). יש הנותנים לעניים את תמורת הכפרות, ויש העושים כפרות על כסף לצדקה. סליחות בקצרה.

שחרית. אין אומרים "מזמור לתודה", לא אבינו מלכנו, לא תחנון ולא למנצח. מצווה להרבות בסעודה, ואסור להתענות אפילו תענית חלום, ואפילו עד הסעודה המפסקת אסור. מצווה לטבול במקווה לכבוד יום הדין, ואפילו צעירים שהם בני מצווה ראוי להם לטבול. אבל בתוך ז' טובל לפני שקיעת החמה, אפילו במים חמים, שיום הכיפורים מבטל גזירת שבעה.

מנחה. מקדימים להתפלל מנחה כדי להספיק לאכול אחריה סעודה מפסקת. בסוף תפילת שמונה עשרה בלחש, לפני "אלוקי נצור", אומר היחיד "יהי לרצון", וידוי ו"על חטא". בחזרת הש"ץ אין וידוי ו"על חטא". אין אומרים "אבינו מלכנו".

מסיימים את הסעודה מבעוד יום, לפני זמן הדלקת הנרות, כדי להוסיף מחול על הקודש. לפני ברכת המזון אומרים "שיר המעלות" ולא "על נהרות בבל". הקדים לגמור הסעודה, יכול להתנות במפורש שיאכל. פורסים מפות על השולחנות ומדליקים נרות שיבערו 24 שעות. (נוהגים שכל נשוי מדליק נר חיים בשבילו, ונר נשמה להורים ולקרובים). מדליקים נרות של יום כיפור, ומברכים "להדליק נר של יום הכיפורים" ו"שהחיינו". איש או אישה המתפללים בבית הכנסת, לא יברכו "שהחיינו" בהדלקה כי אם בבית הכנסת עם הציבור. מברכים את הבנים והבנות באריכות ימים, ושיקיימו תורה ומצוות. מפיסים איש את רעהו ומברכים בחתימה טובה. אל יהא אדם סרבן להתפייס, וימחל לחברו המבקש מחילה. החייב לחברו ממון, יקבל בלבו לשלם לו, שלא יעכב התשובה. אנשי ירושלים נוהגים ללוש בגדים לבנים ולהתעטף בטלית בבית. חולצים את הנעליים, והולכים לבית-הכנסת. השקיעה בשעה 18:40. מוסיפים מחול על הקודש. (תחילת הצום בירושלים 18:00).

זמני הדלקת נרות בערב יום הכיפורים, יום שלישי ט' תשרי תשע"ט (18.9.2018)

הדלקת נרות			הדלקת נרות			צאת הצום בישראל		הדלקת נרות	
19:48	מדריד	17:43	מלבורן	18:40	ניו יורק	19:16	ירושלים	18:05	ירושלים
20:05	מרבייה	17:37	יוהנסבורג	18:26	לוס אנג'לס	19:18	תל אביב	18:22	תל אביב
18:54	טורונטו	18:18	בואנוס איירס	19:28	פריס	19:17	באר שבע	18:23	באר שבע
17:38	ורשה	19:12	מוסקבה	18:39	לונדון	19:17	חיפה	18:15	חיפה
		18:44	רומא	19:18	אמסטרדם	19:16	אילת	18:11	אילת

יום הכפורים, יום רביעי, י' תשרי (19.9.18)

כל נדרי - מתעטפים בטלית מבעוד יום. "תפילה זכה". יש להקדים "כל נדרי" לפני שקיעת החמה. מוציאים שני ספרי תורה ומוסרים אותם לשני זקנים או חשובי הקהל, והם עוטים את הש"ץ, ואומרים "על דעת המקום" שלוש פעמים. הש"ץ אומר "כל נדרי" שלוש פעמים בניגון המקובל, והקהל אומר בלחש. ואומר: "מיום כפורים שעבר עד יום כפורים זה, ומיום כפורים זה עד יום כפורים הבא עלינו לטובה". בכל פעם משלוש פעמים של "כל נדרי", ובפסוקי "ונסלח", מגביה הש"ץ את קולו. הש"ץ מברך בקול רם "שהחיינו", והקהל אומר עמו בלחש ומסיים לפניו כדי שיוכל לענות אמן. הרב או גדול שבקהל אומר דברי התעוררות לתשובה.

ערבית. ברכו. בקריאת שמע אומרים יחד עם הש"ץ בקול רם "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", וכן בק"ש של שחרית. "ופרוש", "כי ביום הזה יכפר". חצי קדיש, תפילת יום הכיפורים.

פותחים הארון והש"ץ מתחיל "אלוקינו ואלוקי אבותינו יעלה תחנונינו", פיוטים, סליחות, וידוי ו"על חטא". יש אומרים "לדוד מזמור". קדיש תתקבל. "עלינו", "לדוד ה' אורי" (לנוהגים במעריב). "אדון עולם", 4 פרקים ראשונים של תהלים, שיר היחוד ושיר הכבוד. יש אומרים את "שיר היחוד" בציבור פסוק בפסוק. יש נוהגים להיות ערים כל הלילה בבית הכנסת בלימוד התורה ואמירת תהלים. אם הדבר יקשה עליו להתענות ולהתפלל, אל יעשה כן.

שחרית. נטילת ידיים בשחרית ולניקיון רק עד קשרי האצבעות. עיניים מותר לרחוץ רק בכדי להעביר לכלוך. משכימים לבית הכנסת. שיר היחוד, שיר הכבוד. שיר של יום: "לדוד משכיל" (תהלים לב), פסוקי דזמרה. "המלך" עד "ובמקהלות" אומר הקהל יחד עם הש"ץ, כמו בראש השנה. ברכת יוצר, כמו בראש השנה, "המאיר לארץ". בקריאת שמע, "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" בקול רם. תפילת לחש. חזרת הש"ץ, פיוטים כמנהג. קדושת נעריצך ונקדישך (או "כתר"), ברכת כהנים. "אבינו מלכנו". קדיש תתקבל, פסוקי "אין כמוך". מוציאים שני ספרי תורה, י"ג מדות ותפילת "רבנו של עולם", "שמע ישראל", "קדוש ונורא", "גדלו". בספר הראשון קוראים לששה בפרשת אחרי מות (ויקרא טז) מתחילה עד "ויעש כאשר צוה ה' את משה". חצי קדיש. בספר השני קוראים למפטיר בפרשת פנחס (במדבר כט, ז) "ובעשור לחודש השביעי" עד "ומנחתה ונסכיהם". ומפטירים בישיעה נז, יד "ואמר סולו סולו" עד סוף פרק נח "כי פי ה' דיבר".

הזכרת נשמות. נוהגים להזכיר נשמות חללי השואה וצה"ל. הציבור אומרים "א-ל מלא רחמים", וביחידות "זכור". "אב הרחמים", "אשרי", "יהללו", "לדוד מזמור", חצי קדיש.

מוסף. ראוי להתפלל לפני שעברו 6.5 שעות של היום. הש"ץ אומר "הנני", חצי קדיש. בחזרת הש"ץ כשאומר "עלינו", ובסדר העבודה ב"הכהנים" - כורעים ומשתחוים ונופלים על פניהם. סליחות, וידוי ו"על חטא", "ותערב", ברכת כהנים, קדיש תתקבל. אין אומרים "אין כאלוקינו". שיר של יום (אם לא אמרו בהשכמה).

מנחה. אין אומרים "אשרי" ו"בא לציון". מוציאים ספר תורה וקוראים לשלושה בפרשת עריות (ויקרא יח, א) עד סופה, והשלישי מפטיר. אין אומרים חצי קדיש אחרי קריאת התורה. מפטירים בספר יונה, ומוסיפים שלושה פסוקים שבסוף מיכה "מי א-ל כמוך" עד הסוף. בברכת ההפטרה מסיים "מגן דוד", "יהללו", "לדוד מזמור", חצי קדיש, תפילה בלחש. בחזרת הש"ץ, לפני "זכור לנו ברית אבות", אומר הסליחה "א-ל נא רפא". אין הכהנים עולים לדוכן, והש"ץ אומר "אלוקינו ואלוקי אבותינו ברכנו בברכה", "שים שלום", "אבינו מלכנו", קדיש תתקבל. **נעילה.** זמנה כשהחמה בראש האילנות. אשרי ובא לציון, חצי קדיש. במקום "כתבנו" ו"כתוב", ו"נכתב", אומר: "חתמנו", "וחתום", ו"נחתם". פותחים הארון מחזרת הש"ץ ועד אחרי קדיש תתקבל. אומרים 7 פעמים י"ג מדות בפיסטים: ומי יעמוד, מרובים צרכי עמך, ירך פשוט, זכור ברית אברהם, ה' ה', רחם נא. אלוקינו ואלוקי אבותינו סלח לנו. ברכת כהנים עד 13 דקות אחרי שקיעה. מנהג הספרדים לומר את הסליחות אחרי חזרת הש"ץ, ואף אשכנזים רשאים לנהוג כך אם הזמן קצר. "אלוקינו ואלוקי אבותינו ברכנו בברכה" - אומר אפילו בלילה. אבינו מלכנו: "חתמנו" במקום "כתבנו". "שמע ישראל" פעם אחת, "ברוך שם כבוד" 3 פעמים. "ה' הוא האלוקים" 7 פעמים. קדיש תתקבל. 21 דקות אחרי השקיעה (השקיעה בירושלים 18:40) נוהגים אנשי א"י לתקוע תקיעה אחת, ויש תוקעים תשר"ת. אומרים "לשנה הבאה בירושלים הבנויה". **סוף הצום 33 דקות אחרי השקיעה.**

מוציא יום הכיפורים. י"א תשרי

ערבית של חול, "אתה חוננתנו". אין אומרים "ויהי נועם" ו"אתה קדוש". קדיש תתקבל. עלינו, קדיש יתום, ברכו בתרא. "לדוד ה' אורי", **קידוש לבנה. הבדלה:** יין, נר, הבדלה. ברכת "מאורי האש" מברך על נר ששבת: **שדלק מערב יום כיפור**, או שהדליק ממנו. מי שלא בירך בבור "שעה לי כל צרכי" – מברך כאשר נועל נעליו. נוהגים להתחיל מיד בבנין הסוכה. חסידים וספרדים אומרים "שיר למעלות אשא עיני" לפני "עלינו".

יום חמישי, י"א תשרי (20.9.18)

נוהגים להשכים לבית הכנסת. עד אחרי אסרו חג אין אומרים תחנון, ולא "יהי רצון" שאחר קריאת התורה. יש נוהגים שלא לומר תחנון עד אחרי ראש חודש מרחשוון. בימים שבין יום הכיפורים לסוכות אין מתענים, מלבד חתן ביום חופתו.

זמני הדלקת נרות ביום שישי, י"ב תשרי תשע"ט (21.9.18)

הדלקת נרות			הדלקת נרות			צאת השבת בישראל		הדלקת נרות	
19:43	מדריד	17:46	מלבורן	18:35	ניו יורק	19:12	ירושלים	18:01	ירושלים
20:00	מרבייה	17:39	יוהנסבורג	18:22	לוס אנג'לס	19:14	תל אביב	18:18	תל אביב
18:49	טורונטו	18:20	בואנוס איירס	19:22	פריס	19:13	באר שבע	18:19	באר שבע
17:31	ורשה	19:04	מוסקבה	18:32	לונדון	19:13	חיפה	18:11	חיפה
		18:39	רומא	19:11	אמסטרדם	19:12	אילת	18:08	אילת

שבת פרשת האזינו, י"ג תשרי (22.9.18)

קוראים לשבעה אנשים לפי הסדר: **הזיו לך:** (האזינו, זכור, ירכיבו, וירא, לו חכמו, כי אשא) והשביעי מן "ויבוא משה" עד סוף הפרשה (אפשר לחלק רק את העלייה לשביעי לשני קרואים) ומפטירים "וידבר דוד" (שמואל ב כב) כל הפרק. אין אומרים "אב הרחמים". **במנחה:** קוראים לשלושה בפרשת **וזאת הברכה.** אין אומרים "צדקתך צדק" ולא "ברכי נפשי". ערבית: אשכנזים אין אומרים "ויהי נועם", "ואתה קדוש".

ערב סוכות, יום א', י"ד תשרי (27.9.15)

יש האומרים "למנצח... יענך", ויש שאין אומרים (היעב"ץ). מסתפרים, רוחצים וטובלים לכבוד החג. יש מחמירים שלא לאכול פת אחרי חצות היום. אחרי השעה התשיעית (15:30 בערך) אסור לאכול מזונות, כדי שתאכל סעודת יום טוב בסוכה לתאבון. סעודת נישואין בערב יום טוב, נוהגים להקדימה לפני חצות. בבניית הסוכה יש להקפיד שהדפנות לא יתנופפו ברוח. ראוי להניח לרוחב הקירות מוטות הרחוקים פחות מ-23 ס"מ זה מזה. יש להקפיד שלא יהיה רווח של יותר מ-23 ס"מ בין הדופן לקרקע. את הסכך יש לרכוש מבעליו, ואין להשתמש בסכך שנקטף מעצים ללא רשות בעליהם. אוגדים את ארבעת המינים בסדר זה: אורך הלולב לפחות 32 ס"מ. מניח את הלולב כאשר שדרתו למעלה, 3 הדסים מימין הלולב ושתי ערבות משמאלו. צריך שיהיה הלולב גבוה מהדסים לפחות טפח - 8 ס"מ, וההדסים קצת גבוהים מן הערבות.

זמני הדלקת נרות ביום ראשון, ערב חג הסוכות, י"ד תשרי תשע"ט (23.9.18)

הדלקת נרות			הדלקת נרות			צאת החג בישראל		הדלקת נרות	
19:40	מדריד	17:47	מלבורן	18:31	ניו יורק	19:09	ירושלים	17:59	ירושלים
19:57	מרבייה	17:39	יוהנסבורג	18:19	לוס אנג'לס	19:11	תל אביב	18:15	תל אביב
18:45	טורונטו	18:21	בואנוס איירס	19:17	פריס	19:11	באר שבע	18:17	באר שבע
17:26	ורשה	18:59	מוסקבה	18:27	לונדון	19:10	חיפה	18:08	חיפה
		18:35	רומא	19:06	אמסטרדם	19:09	אילת	18:05	אילת

בהדלקת הנר האישה מברכת לפני ההדלקה (ויש חולקים): "להדליק של יום טוב" וברכת "שהחיינו" (ויש שאינן מברכות "שהחיינו" בהדלקה). המדליקות את הנר בליל יום טוב לפני קידוש, כינו הפתילות והנר מבעוד יום, ויזהרו להעביר אש מנר דולק.

א' דסוכות, יום ב', ט"ו תשרי (24.9.18)

ערבית. "ופרוש", "וידבר משה". תפילה של יום טוב. קדיש תתקבל, עלינו, קדיש יתום, לדוד ה' אורי (לנוהגים כן). "אדון עולם" או "יגדל". כשנכנס לסוכה אומר האושפיזין. בקידוש: ברכת הגפן, "אשר בחר בנו מכל עם", "לישב בסוכה". ברכת "שהחיינו" (גם אם ברך בהדלקת הנר) וסימנו: "יקס"ז" (יין, קידוש, סוכה, זמן). אכילת כזית בסוכה בסעודת לילה ראשון היא חובה מן התורה (כמו מצה בליל א' של פסח), ואפילו ירדו גשמים חייב להמתין שעה או שתיים שמא יפסקו (ובלבד שלא יצטער מרעב), כדי שיוכל לברך "לישב בסוכה". אם אינו יכול לחכות, או שלא פסק הגשם, יאכל כזית בסוכה מבלי לברך "לישב בסוכה", ויאכל סעודתו בבית. בברכת המזון אומר "יעלה ויבוא". "הרחמן הוא ינחילנו ליום שכולו טוב", ו"הרחמן הוא יקים לנו סוכת דוד הנופלת". "הרחמן" האחרון אומר כל שבעת ימי החג.

שחרית. תפילת יום טוב. נוטלים לולב בימין ואתרוג בשמאל כשהוא מהופך - העוקץ למעלה. מברכים "אשר קדשנו... על נטילת לולב", הפוכים את האתרוג שיהא הפיטם למעלה, ומברכים "שהחיינו". מחזיקים אתרוג והלולב מחוברים, בלא דבר חוץ ביניהם, מנענעים בעמידה, כאשר

העומד פניו למזרח. אסור לאכול לפני נטילת לולב. המהדרים מברכים על הלולב בסוכה, לפני שהולכים לבית הכנסת. אין ליטול לולב בזמן חזרת הש"ץ. הלל שלם. נענועים בהלל.

הושענות. ספרדים ואשכנזים חסידים נוהגים לומר הושענות אחרי הלל (לפני קדיש), ויש הנוהגים לומר הושענות אחרי מוסף. אחרי שהביאו ספר תורה לבימה מחזיק בידו הלולב והאתרוג, מקיף הבימה ואומר "הושענא", "למען אמיתך", "כהושעת". קדיש תתקבל, "אין כמוך", "אב הרחמים". מוציאים שני ספרי תורה. י"ג מדות, "רבנו של עולם" של שלוש רגלים. באחד קוראים לחמישה בפרשת אמור (ויקרא כב, כו): "שור או כשב", עד (סוף כג) "אל בני ישראל". חצי קדיש, בספר שני קוראים למפטיר בפרשת פנחס (במדבר כט, יב) "ובחמשה עשר" עד "מנחתה ונסכה". מפטירים בזכריה (יד) "הנה יום בא". ברכות המפטיר, "יה א-לי", "אשרי", "לדוד מזמור", "ובנוחה יאמר", חצי קדיש.

מוסף. של יום טוב. קדושת "נעריצך" (או "כתר"), "אדיר אדירנו", "ותערב", ברכת כהנים, "שים שלום". "הושענא למען אמיתך" (אם לא אמרו בשחרית). קדיש תתקבל, "אין כאלוקינו", "עלינו", שיר של יום: למנצח בנגינות (תהלים עו), לדוד ה' אורי, "אדון עולם", שיר היחוד ושיר הכבוד (יש אומרים שיר היחוד ושיר הכבוד לפני התפילה). קידוש של יום טוב.

מנחה. "אשרי" ו"בא לציון", חצי קדיש. תפילה של יום טוב. שלום רב. (מנהג ספרדים ואשכנזים חסידים: שים שלום).

א' חול המועד, יום ג', ט"ז תשרי (25.9.18) מוצאי יום טוב (יום טוב שני בחוץ לארץ).

ערבית. בשמונה עשרה "אתה חוננתנו", "יעלה ויבוא". קדיש תתקבל.

הבדלה של מוצאי יום טוב בסוכה, ומברכים: יין, הבדלה, לישוב בסוכה. יש שאין מברכים לישוב בסוכה על שתיית יין הבדלה שאינה קביעות, אלא מברך אחר כך על אכילת מזונות. ויש לכוון בברכה לפטור ישיבת סוכה כל הלילה. בברכת המזון אומר "יעלה ויבוא", הרחמן הוא יקים לנו.

שחרית: אין מניחים תפילין בחול המועד. תפילה של חול. בשמונה עשרה אומר "יעלה ויבוא".

נטילת לולב בלי "שהחיינו". הלל שלם. נענועים כאתמול. הושענא: "אבן שתיה", "כהושעת". קדיש תתקבל, מוציאים ספר תורה וקוראים לארבעה עולים ארבע פעמים: "וביום השני" בפרשת פנחס. חצי קדיש, "יהללו", אשרי ובא לציון, חצי קדיש.

מוסף של יום טוב, "וביום השני". קדושה של חול. האומרים "כתר" מתחילים בכתר וממשיכים בשל חול. הושענא (לאלה שלא אמרו בשחרית): "אבן שתיה". קדיש תתקבל, "עלינו", שיר של יום: (תהלים כט) מזמור לדוד. אין כאלוקינו. לדוד ה' אורי. אדון עולם.

ב' חול המועד, יום ד', י"ז תשרי (26.9.18)

שחרית: תפילה כיום א' חול המועד, הושענא "ארוך שועי", וקוראים לארבעה אנשים "וביום השלישי", וכן במוסף "וביום השלישי". שיר של יום: "מזמור לאסף" (תהלים נ). (קריאת התורה בחו"ל: לכהן "וביום השני"; ללוי "וביום השלישי"; לישראל "וביום הרביעי"; לרביעי "וביום השני וביום השלישי"; בתפילת מוסף, "וביום השני...")

ג' דחול המועד, יום ה', י"ח תשרי (27.9.18)

שחרית: תפילה כיום א' בחול המועד, הושענא "אם אני חומה". וקוראים ל-4 אנשים "וביום הרביעי" 4 פעמים, וכן במוסף "וביום הרביעי". שיר של יום: חציו השני של תהלים פרק צד. (קריאת התורה בחו"ל: לכהן "וביום הרביעי"; ללוי "וביום הרביעי"; לישראל "וביום החמישי"; לרביעי "וביום השלישי... וביום הרביעי"; בתפילת מוסף: "וביום השלישי...")

ד' חול המועד, יום ו', י"ט תשרי (28.9.18)

תפילה כיום א' בחול המועד. הושענא "אל למושעות", וקוראים ל-4 אנשים "וביום החמישי" 4 פעמים, וכן במוסף "וביום החמישי". שיר של יום: חציו השני של תהלים צד. (בחול"ל קריאת התורה: לכהן "וביום הרביעי"; ללוי "וביום החמישי"; לישראל "וביום השישי"; לרביעי "וביום הרביעי" וביום החמישי"; בתפילת מוסף, "וביום הרביעי...")

זמני הדלקת נרות ביום שישי, ערב שבת חוה"מ סוכות, י"ט תשרי תשע"ט (28.9.18)

הדלקת נרות		הדלקת נרות		צאת השבת בישראל		הדלקת נרות			
19:32	מדריד	17:52	מלבורן	18:23	ניו יורק	19:03	ירושלים	17:52	ירושלים
19:50	מרבייה	17:42	יוהנסבורג	18:12	לוס אנג'לס	19:04	תל אביב	18:09	תל אביב
18:36	טורונטו	18:25	בואנוס איירס	19:07	פריס	19:04	באר שבע	18:10	באר שבע
17:14	ורשה	18:46	מוסקבה	18:16	לונדון	19:04	חיפה	18:01	חיפה
		18:27	רומא	18:54	אמסטרדם	19:03	אילת	17:59	אילת

שבת, ה' דחול המועד, כ' תשרי (29.9.18)

ערבית. מתחילים "מזמור שיר ליום שבת", ואין אומרים פרקי "לכו נרננה". יש שמתחילים "מזמור... הבו לה", שני בתים ראשונים ואחרונים מ"לכה דודי". תפילת שבת, "יעלה ויבוא". ויכלו, מגן אבות; קידוש של שבת בסוכה ומברך "לישב בסוכה".

שחרית. תפילת שבת, "יעלה ויבוא", הלל שלם (אין נוטלים לולב). הושענא "אום נצורה", קדיש תתקבל. יש נוהגים לקרוא "קהלת" בצבור, ואם יש מגילה כשרה מברך הקורא "על מקרא מגילה" ו"שהחיינו". מכווין להוציא, והשומעים יכוונו לצאת. קדיש יתום, "אין כמוך", "אב הרחמים", מוציאים שני ספרי תורה, באחד קוראים לשבעה בפרשת כי תשא: "ויאמר משה אל ה' ראה" וכו' (שמות לג, יב) עד לד, כו: "בחלב אמו". חצי קדיש. בספר השני קוראים למפטיר בפרשת פנחס "וביום השישי". מפטירים בנביא "והיה ביום ההוא" (יחזקאל לח, יח) עד "וטהרו הארץ" (לט, טז). בברכת הפטרה מזכירים שבת ויום טוב ומסיים: "מקדש השבת וישראל והזמנים". "יקום פורקן", "אשרי", יהללו.

מוסף של יום טוב, ומזכיר גם של שבת, "וביום השישי", ישמחו וכו'. קדושת נעריצך (או "כתר"), ברכת כהנים. הושענא (לאומרים במוסף): "אום נצורה", קדיש תתקבל, אין כאלוקינו, עלינו, שיר של יום: מזמור שיר ליום השבת. (בחול"ל קוראים למפטיר בפרשת פנחס "וביום החמישי...")

מנחה. קוראים לשלושה בפרשת וזאת הברכה. תפילה של שבת, יעלה ויבוא. אין אומרים "צדקתך צדק", ואין אומרים פרקי אבות ולא "ברכי נפשי".

מוצ"ש. "אתה חוננתנו", יעלה ויבוא, קדיש תתקבל, אשכנזים אין אומרים "ויהי נועם". "ואתה קדוש", הבדלה של מוצ"ש בסוכה.

ו' חול המועד, הושענא רבה, יום ראשון, כ"א תשרי (30.9.18)

יש נוהגים להיות ערים וללמוד כל הלילה. קוראים ספר "דברים" ופרקי תהלים, ויש האומרים ספר תהלים בשלמותו. יש נוהגים ללבוש בגדים לבנים, וטובלים לפני עלות השחר. משכימים לבית הכנסת.

שחרית. שיר של יום: למנצח על הגתית (תהלים פא), שיר היחוד ושיר הכבוד. מזמור לתודה ומזמורים של שבת ויום טוב בנעימה של ימים נוראים. אין אומרים "נשמת". שחרית של חול, נטילת לולב, הלל שלם ונענועים כבשאר ימי חול המועד. קדיש תתקבל. בהוצאת הספר אומרים י"ג מדות, "ריבוננו של עולם" של ראש השנה, שמע ישראל וגו', קדוש ונורא שמו, גדלו, וקוראים לארבעה עולים בפרשת פנחס "וביום השביעי" ארבע פעמים. (בחול"ל: לכהן "וביום החמישי"; ללוי "וביום השישי"; לשלישי "וביום השביעי"; לרביעי "וביום השישי... וביום השביעי". במוסף: "וביום השישי... וביום השביעי").

מוסף של יום טוב: "וביום השביעי". חצי קדיש. קדושה של יום טוב, "אדיר אדירנו", ברכת כהנים.

הושענות (לאומרים אחרי מוסף). מוציאים ספרי התורה שבארון ומסדרים אותם על הבימה, אומרים כל הושענות כסדר, ומקיפים את הבימה עם הלולב והאתרוג שבע פעמים, אחר כך מתחילים "תתננו". כשמגיעים ל"תענה אמונים" - מניחים הלולב והאתרוג, ולוקחים ה"הושענא"

(חמשה בדי ערבה אגודים) ומתחילים "תענה". חובטים את הערבה ב"קול מבשר", או באמצע הקדיש, לפני "תתקבל", או אחרי הקדיש, הכל לפי המנהג. חובטים ה"הושענא" חמש פעמים בקרקע ואומרים "יהי רצון", "הושיעה את עמך". אין להשליך את הערבות על ארון הקודש. ראו לאוספם בדרך של כבוד ולשורפם. יש המבערים בהם את החמץ בערב פסח. קדיש תתקבל, "אין כאלוקינו", עלינו, שיר של יום: תהלים פא, למנצח על הגתית לאסף, לדוד ה' אורי. יושבים בסוכה ואוכלים בה עד לפנות ערב. קוראים את פרשת "וזאת הברכה" עד הסוף, כדי לסיים את התורה. לפנות ערב מפנים מהסוכה כלים הדרושים בבית ביום טוב, ונפרדים ביציאה מן הסוכה באמירת "יהי רצון". יוצאים בשמחה לבית הכנסת.

זמני הדלקת נרות ביום ראשון, ערב שמיני עצרת ושמחת תורה, כ"א תשרי תשע"ט (30.9.18)

הדלקת נרות			הדלקת נרות			צאת החג בישראל		הדלקת נרות	
19:28	מדריד	18:53	מלבורן	18:19	ניו יורק	19:00	ירושלים	17:50	ירושלים
19:47	מרבליה	17:42	יוהנסבורג	18:09	לוס אנג'לס	19:02	תל אביב	18:06	תל אביב
18:32	טורונטו	18:26	בואנוס איירס	19:03	פריס	19:02	באר שבע	18:08	באר שבע
17:10	ורשה	18:40	מוסקבה	18:11	לונדון	19:01	חיפה	17:58	חיפה
		18:23	רומא	18:50	אמסטרדם	19:01	אילת	17:57	אילת

שמיני עצרת ושמחת תורה, יום שני, כ"ב תשרי (1.10.18)

(בחו"ל חג שמיני עצרת, יושבים בסוכה אבל לא מברכים "לישב בסוכה"). הדלקת הנר כבערב חג.

ערבית. "ופרוש", "וידבר משה". חצי קדיש, תפילת יום טוב, ומזכיר "את יום השמיני חג העצרת הזה" (או: "את יום שמיני עצרת החג הזה"). קדיש תתקבל. "אתה הראית", וכשמגיעים לפסוק "ויהי בנוסע הארון" פותחים הארון. אחרי שגמרו הפסוקים מוציאים כל ספרי התורה, ומקיפים את הבימה 7 פעמים, בפסוקים "אנא ה' הושיעה נא". אחרי הקפה שביעית אומר הש"ץ "שמע ישראל", "קדוש ונורא שמו", "גדלו", "על הכל", וחוזרים ואומרים "יהללו", "ובנוחה", ומחזירים הספרים לארון. עלינו, אדון עולם.

קידוש של יום טוב בסימן יק"ז (יין, קידוש יום טוב, זמן: שהחיינו). אין לשבת בסוכה. [תיירים ואורחים שבאו לא", אפילו דעתם לחזור, אין יושבים בסוכה].

שחרית. תפילת יום טוב. הלל שלם, קדיש תתקבל. פסוקי "אתה הראית לדעת". הקפות כמו בערב. מחזירים כל הספרים לארון ומשאירים שלושה ספרים לקריאה. הש"ץ אומר "שמע ישראל", "קדוש ונורא שמו". בספר אחד קוראים בפרשת וזאת הברכה עד "מעונה" כפי הסדר. נהגו לחזור על פרשת וזאת הברכה עד "מעונה" כמה פעמים, כדי שכל הציבור יעלה לתורה. לאחרון קוראים עם כל הנערים "ולאשר אמר ברוך מבנים". ברכת התורה עם הילדים, הקהל אומר "המלאך הגואל" לברך הילדים. הקורא אומר הפזמון "מרשות" לבחור ל"חתן תורה" וקוראים לו "מעונה" עד הסוף. חזק.

מניחים ספר שני, ומגביהים וגוללים ספר ראשון. ואומר הפזמון "מרשות" ל"חתן בראשית" וקורא מבראשית עד "ברא אלוקים לעשות". נוהגים שהקהל חוזר על כל פסוק של "ויהי ערב ויהי בוקר" ועל פרק "ויכולו".

מניחים את הספר השלישי, חצי קדיש, מגביהים וגוללים ספר שני. בספר השלישי קוראים למפטיר "ביום השמיני". (אם יש רק שני ספרי תורה - מגביהים את השני וקוראים למפטיר בספר ראשון). מפטירים ביהושע א "ויהי" עד סוף הפרק, ברכות הפטרה, הזכרת נשמות. תפילה לזכר חללי השואה, חללי צה"ל. "אב הרחמים", "אשרי", "יהללו", מכניסים הספרים לארון, ומשאירים אותו פתוח לתפילת גשם. הש"ץ מתחיל: אלוקינו ואלוקי אבותינו "זכור אב" עד "לשבע ולא לרזון". סוגרים הארון, חצי קדיש. יש הנוהגים לומר תפילת גשם בחזרת הש"ץ. לפני מוסף אומר הש"ץ קדיש בנעימה מיוחדת, מכריזים "משיב הרוח ומוריד הגשם" כדי להזכיר למתפללים לומר כן בתפילת לחש. מתחילים מוסף לפני שעברו 6.5 שעות זמניות.

במוסף מתחילים לומר "משיב הרוח ומוריד הגשם" (עד מוסף של יום א' דפסח). ובבתי הכנסת שבהם אומרים פיוטי הגשם בחזרת הש"ץ, מכריזים לפני תפילת מוסף: "משיב הרוח".

בקדושה: "אדיר אדירנו", ותערב, ברכת כהנים, קדיש תתקבל. "אין כאלוקינו", "עלינו", שיר של יום: (תהלים יב) "למנצח על השמינית". יש אומרים גם שיר היחוד ושיר הכבוד.

[בחו"ל יום זה הוא "שמיני עצרת" ואין נוהגים בו הקפות ושמחת תורה. יושבים בסוכה בהתאם למנהג, ואין מברכים לישב בסוכה. ערבית של יום טוב ומזכירים את יום השמיני חג העצרת הזה". בהדלקת הנר ובקידוש ברכת "שהחיינו". שחרית מתפללים כנהוג ביום טוב, ומוציאים שני ספרים וקוראים בספר הראשון 5 עולים בפרשת ראה (דברים י"ד-ט"ו) "עשר תעשר" עד סוף הפרשה. בספר שני קוראים למפטיר "ביום השמיני", ומפטירים בבניא (מלכים א, ח, נא) "ויהי ככלות שלמה" עד סוף הפרק "ישראל עמו". הש"ץ אומר פיוטים של גשם כנהוג. הקהל אומר משיב הרוח בתפילת מוסף בלחש, אחרי שהכריזו לפני התפילה].

מנחה של יום טוב. ערבית, "משיב הרוח", "אתה חוננתנו", הבדלה של מוצאי יום טוב. נהגו לעשות הקפות שניות במוצאי החג.

אסרו חג. (בחו"ל אחרון של חג - שמחת תורה) יום ג', כ"ג תשרי (2.10.18)

בשחרית "למנצח... יענך" (ויש שאין אומרים). ונוהגים להרבות קצת באכילה ושתייה, ואין מתענים.

[בחוג-לארץ: שמחת תורה. תפילות של יום טוב וסדר ההקפות בערב וביום כנזכר לעיל וקריאת התורה כנהוג בשמחת תורה].

זמני הדלקת נרות ביום שישי, כ"ז בתשרי תשע"ט (5.10.18)

הדלקת נרות			הדלקת נרות			צאת השבת בישראל		הדלקת נרות	
19:20	מדריד	17:58	מלבורן	18:11	ניו יורק	18:54	ירושלים	17:45	ירושלים
19:39	מרבליה	17:45	יוהנסבורג	18:03	לוס אנג'לס	18:55	תל אביב	18:00	תל אביב
18:23	טורונטו	18:30	בואנוס איירס	18:52	פריס	18:55	באר שבע	18:01	באר שבע
16:58	ורשה	18:27	מוסקבה	18:00	לונדון	18:54	חיפה	17:52	חיפה
		18:15	רומא	18:38	אמסטרדם	18:55	אילת	17:51	אילת

שבת פרשת בראשית, כ"ז תשרי (6.10.18)

בשחרית קוראים 7 בפרשת השבוע. מפטירים בישיעה מב, ה "כה אמר ה'" עד (מג, י) "ואחרי לא יהיה". אין מזכירים נשמות, ואין אומרים "אב הרחמים" מברכים חודש מרחשון שיחול ביום שלישי (9.10.18) וביום רביעי (10.10.18).

מולד חודש חשון: ליל רביעי, בשעה 9 בלילה, 1 דקה, 11 חלקים.

במנחה קוראים לשלושה בפרשת נח. אין אומרים "צדקתך צדק". מתחילים לומר "ברכי נפשי".

מוצאי שבת: "אתה חוננתנו", חצי קדיש, "ויהי נועם", "ואתה קדוש", "ויתן לך", הבדלה.

יום שני, כ"ט בחשון (8.10.18): ערב ראש חודש, אין אומרים יום כיפור קטן.

בברכת שנה טובה

כתיבה וזתימה טובה

Eliezer Sheffer

אליעזר שפר